EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 24.5.2023
COM(2023) 612 final

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Italian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Italian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

{SWD(2023) 612 final}

Suositus

NEUVOSTON SUOSITUS

Italian vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Italian vuoden 2023 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta 7 päivänä heinäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97[1] ja erityisesti sen 5 artiklan 2 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011[2] ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241[3], jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Elpymis- ja palautumistukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen eli kyse on EU:n rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista. Tarkoituksena on erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän tukeminen sekä jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokyvyn vahvistaminen. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta ja vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan EU:n alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista. Elpymis- ja palautumistukivälineen

[1] EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1.
[2] EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25.
[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17).

mukainen enimmäisrahoitusosuus jäsenvaltiota kohti päivitettiin 30 päivänä kesäkuuta 2022 asetuksen (EU) 2021/241 11 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

(2) Komissio hyväksyi 22 päivänä marraskuuta 2022 vuotuisen selvityksen kestävästä kasvusta 2023[4]. Tämä käynnisti vuoden 2023 talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson. Selvityksessä määritetyt painopisteet, jotka Eurooppa-neuvosto hyväksyi 23 päivänä maaliskuuta 2023, rakentuvat kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 lisäksi asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen vuodelle 2023, jossa se katsoi, että Italia kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoja tai niiden uhka ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi 14 päivänä joulukuuta 2022 lausunnon Italian vuoden 2023 alustavasta talousarviosuunnitelmasta. Niin ikään komissio antoi 22 päivänä marraskuuta 2022 suosituksen euroalueen talouspolitiikkaa koskevaksi neuvoston suositukseksi sekä ehdotuksen vuoden 2023 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi suosituksen 16 päivänä toukokuuta 2023 ja ehdotuksen 13 päivänä maaliskuuta 2023.

(3) EU:n talouksien häiriönsietokyky on osoittautunut erinomaiseksi, mutta geopoliittisen tilanteen vaikutus on edelleen negatiivinen. Samalla kun EU pysyy vakaasti Ukrainan rinnalla, EU:n talous- ja sosiaalipolitiikassa keskitytään lyhyellä aikavälillä vähentämään energiashokkien negatiivista vaikutusta haavoittuvassa asemassa oleviin kotitalouksiin ja yrityksiin ja keskipitkällä aikavälillä jatkamaan toimia vihreän ja digitaalisen siirtymän toteuttamiseksi, kestävän ja osallistavan kasvun tukemiseksi, makrotalouden vakauden turvaamiseksi ja häiriönsietokyvyn parantamiseksi. Lisäksi keskitytään vahvasti EU:n kilpailukyvyn ja tuottavuuden parantamiseen.

(4) Komissio antoi 1 päivänä helmikuuta 2023 tiedonannon *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelma nettonollan aikakaudelle*[5]. Tarkoituksena on parantaa EU:n nettonollateollisuuden kilpailukykyä ja tukea nopeaa siirtymistä ilmastoneutraaliuteen. Suunnitelma täydentää käynnissä olevia Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan ja REPowerEU-suunnitelmaan kuuluvia toimia. Sen tavoitteena on luoda suotuisampi ympäristö, jotta voidaan lisätä EU:n kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi vaadittavien hiilineutraalien teknologioiden ja tuotteiden tuotantokapasiteettia EU:ssa sekä varmistaa kriittisten raaka-aineiden saatavuus muun muassa monipuolistamalla hankintoja, hyödyntämällä jäsenvaltioiden geologisia luonnonvaroja asianmukaisesti ja maksimoimalla raaka-aineiden kierrätys. Suunnitelma rakentuu neljän pilarin varaan: ennakoitava ja yksinkertaistettu sääntely-ympäristö, rahoituksen saannin nopeuttaminen, osaamisen parantaminen ja avoin kauppa häiriönsietokykyisten toimitusketjujen luomiseksi. Komissio antoi lisäksi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon *EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen*[6]. Tiedonannon perustana on yhdeksän toisiaan vahvistavaa tekijää ja tavoite pyrkiä luomaan kasvua edistävä sääntelykehys. Tiedonannossa määritetään politiikan painopisteitä, joilla pyritään aktiivisesti saamaan aikaan EU:n ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä edistäviä rakenteellisia parannuksia, oikein kohdennettuja investointeja ja sääntelytoimia. Jäljempänä esitettävillä suosituksilla edesautetaan näihin painopisteisiin liittyviä toimia.

---

4 COM(2022) 780 final.
5 COM(2023) 62 final.
6 COM(2023) 168 final.

(5) Vuonna 2023 talouspolitiikan koordinoinnin eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen rinnan elpymis- ja palautumistukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää politiikan painopistetavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat kytkeytyvät kaikkiin viime vuosina annettuihin maakohtaisiin suosituksiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020 ja 2022 maakohtaiset suositukset ovat yhtä lailla tärkeitä tarkistettaessa, päivitettäessä tai muutettaessa elpymis- ja palautumissuunnitelmia asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(6) REPowerEU-asetuksella[7], joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään nopeassa tahdissa poistamaan asteittain EU:n riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja EU:n energiahuollon monipuolistamista sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Asetuksessa jäsenvaltioille annetaan mahdollisuus lisätä kansallisiin elpymis- ja palautumissuunnitelmiinsa uusi REPowerEU-luku, jotta ne voivat rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka auttavat saavuttamaan REPowerEU-tavoitteet. Näillä uudistuksilla ja investoinneilla edistetään myös EU:n nettonollateollisuuden kilpailukyvyn parantamista, kuten *Vihreän kehityksen teollisuussuunnitelmassa nettonollan aikakaudelle* hahmotellaan, ja niiden energiaan liittyvien maakohtaisten suositusten noudattamista, joita jäsenvaltioille on annettu vuonna 2022 ja annetaan tarvittavilta osin myös vuonna 2023. REPowerEU-asetuksessa otetaan käyttöön uusi rahoitustuki, jota ei makseta takaisin. Tuki asetetaan jäsenvaltioiden saataville elpymis- ja palautumissuunnitelmiin kuuluvien uusien energiaan liittyvien uudistusten ja investointien rahoittamiseksi.

(7) Komissio antoi 8 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon, jossa annetaan finanssipoliittista ohjausta vuodeksi 2024. Tiedonannolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden vakaus- ja lähentymisohjelmien valmistelua ja sitä kautta vahvistamaan politiikan koordinointia[8]. Komissio muistutti tiedonannossa, että vakaus- ja kasvusopimuksen yleisen poikkeuslausekkeen soveltamisesta luovutaan vuoden 2023 lopussa. Vuosiksi 2023–2024 se vaati finanssipolitiikkaa, jolla varmistetaan keskipitkän aikavälin velkakestävyys ja lisätään potentiaalista kasvua kestävällä tavalla. Jäsenvaltioita kehotettiin esittämään vuoden 2023 vakaus- ja lähentymisohjelmissaan, miten niiden finanssipoliittisilla suunnitelmilla varmistetaan, että alijäämälle asetettua 3 prosentin viitearvoa suhteessa BKT:hen noudatetaan ja velkaa vähennetään uskottavasti ja jatkuvasti tai velka pidetään maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Komissio kehotti jäsenvaltioita luopumaan asteittain kansallisista finanssipoliittisista toimenpiteistä, joita on otettu käyttöön kotitalouksien ja yritysten suojelemiseksi energian hintashokilta, alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä. Se totesi, että jos tukitoimenpiteitä on tarpeen jatkaa energian hintojen uusien nousupaineiden vuoksi, jäsenvaltioiden olisi kohdennettava toimenpiteensä haavoittuville kotitalouksille ja yrityksille paljon aiempaa paremmin. Komissio ehdotti, että julkista taloutta koskevat suositukset kvantifioitaisiin ja eriytettäisiin ja että ne laadittaisiin nettomääräisten perusmenojen pohjalta, kuten komission

[7] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1).

[8] COM(2023) 141 final.

tiedonannossa linjauksista EU:n talouden ohjausjärjestelmän uudistamiseksi[9] ehdotetaan. Se suositti, että kaikkien jäsenvaltioiden olisi edelleen säilytettävä kansallisesti rahoitetut investoinnit ja varmistettava elpymis- ja palautumistukivälineestä käytettävissä olevien ja muiden EU:n varojen tuloksellinen käyttö, ottaen huomioon erityisesti vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä selviytymiskykyyn liittyvät tavoitteet. Komissio totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen.

(8) Komissio esitti 26 päivänä huhtikuuta 2023 lainsäädäntöehdotuksia, joilla EU:n talouden ohjausjärjestelmää koskevat säännöt uudistetaan kattavasti. Ehdotusten keskeisenä tavoitteena on vahvistaa julkisen velan kestävyyttä ja edistää kestävää ja osallistavaa kasvua kaikissa jäsenvaltioissa uudistusten ja investointien avulla. Ehdotuksilla on tarkoitus antaa jäsenvaltioille enemmän valtaa keskipitkän aikavälin suunnitelmiensa laatimisessa ja samalla tiukentaa sääntöjen noudattamisen valvontaa sen varmistamiseksi, että jäsenvaltiot noudattavat keskipitkän aikavälin finanssi- ja rakennepoliittisissa suunnitelmissaan antamiaan sitoumuksia. Tavoitteena on saada lainsäädäntötyö päätökseen vuonna 2023.

(9) Italia toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2021 komissiolle asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohtaa noudattaen kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan mukaisesti elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta asetuksen liitteessä V esitettyjä arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 13 päivänä heinäkuuta 2021 päätöksen Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä[10]. Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti tehty komission päätös siitä, että Italia on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet. Tyydyttävä saavuttaminen edellyttää, että edeltävien välitavoitteiden ja tavoitteiden saavuttaminen ei ole peruuntunut.

(10) Italia toimitti 2 päivänä toukokuuta 2023 vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2023 vakausohjelmansa asetuksen (EY) N:o 1466/97 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Ohjelmat on arvioitu yhdessä, jotta niiden keskinäiset yhteydet on voitu ottaa huomioon. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2023 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Italian puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(11) Komissio julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023 Italiaa koskevan vuoden 2023 maaraportin[11]. Siinä arvioidaan Italian edistymistä neuvoston vuosina 2019–2022 hyväksymien asianomaisten maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Italia on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Tämän analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata lainkaan tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa

[9] COM(2022) 583 final.

[10] Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 13 päivänä heinäkuuta 2021, Italian elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä (ST 10160/21; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2; ST 10160/21 ADD 1 REV 2 COR 1).

[11] SWD(2023) 612 final.

arvioidaan myös Italian edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien EU:n yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(12) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Italiasta perusteellisen tarkastelun, jonka tulokset se julkaisi 24 päivänä toukokuuta 2023[12]. Komission päätelmä oli, että Italialla on liiallisia makrotalouden epätasapainoja. Joistakin parannuksista huolimatta Italialla on edelleen haavoittuvuuksia, jotka liittyvät erityisesti suureen julkiseen velkaan ja heikkoon tuottavuuden kasvuun yhdistettynä työmarkkinoilla ja rahoitusmarkkinoilla ilmeneviin heikkouksiin, millä on rajatylittävää merkitystä. Italian pitkäaikaiset haavoittuvuudet ovat vähentyneet jonkin verran viime vuosina, mutta ne ovat edelleen merkittäviä eikä niistä ennusteiden mukaan päästä lähitulevaisuudessa eroon. Jatkuvasti vähäisenä pysynyt tuottavuuden kasvu on pitkittänyt Italian heikkoa talouskasvua, mikä hidastaa julkisen velan vähentämistä, heikentää työllistymismahdollisuuksia ja vaikuttaa myös pankkien taseisiin. Julkisen talouden velkasuhde pieneni edelleen vuonna 2022 talouden elpyessä. Se on kuitenkin edelleen korkea ja muodostaa merkittävän haasteen julkisen talouden kestävyydelle. Julkisen talouden velkasuhteen ennustetaan supistuvan edelleen vuoteen 2024 mennessä mutta kasvavan keskipitkällä aikavälillä, jos vakauttamistoimenpiteitä ei toteuteta. Hallitus on toteuttanut lisätoimenpiteitä rahoitussektorin häiriönsietokyvyn tukemiseksi, ja järjestämättömien lainojen määrä on vähentynyt merkittävästi, mutta pankit ovat edelleen huomattavan alttiina valtion luottoriskille. Epätasapainojen poistamiseen tähtäävät toimet ovat edistyneet jonkin verran, mutta toimia on vielä jatkettava. Lisäksi elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on yhä keskeinen poliittinen painopiste, sillä suunnitelmaan sisältyy kattavia uudistuksia ja merkittäviä investointeja. Suuren julkisen velan saattaminen vakaalle lasku-uralle samalla, kun velanhoitokustannukset ja väestön ikääntymisestä aiheutuvat kustannukset kasvavat, edellyttää monitahoista lähestymistapaa, joka perustuu varovaiseen finanssipolitiikkaan, riittäviin perusylijäämiin, kasvua edistäviin investointeihin ja uudistuksiin, verosäännösten noudattamisen parantamiseen sekä kansallisten ja EU:n varojen tehokkaaseen käyttöön. Italialla on edessään haasteita, joiden ratkaisemiseksi tarvittaisiin elpymis- ja palautumissuunnitelman jatkuvan ja tehokkaan täytäntöönpanon ohella poliittisia lisätoimia erityisesti verotuksen, finanssipolitiikan kehyksen, eläkejärjestelmien, väestökehityksen, työmarkkinoiden ja energian aloilla.

(13) Eurostatin vahvistamien tietojen[13] mukaan Italian julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2021 oli 9,0 prosenttia suhteessa BKT:hen, supistui 8,0 prosenttiin vuonna 2022, kun taas sen julkinen velka, joka vuoden 2021 lopussa oli 149,9 prosenttia suhteessa BKT:hen, pieneni 144,4 prosenttiin vuoden 2022 lopussa. Komissio antoi 24 päivänä toukokuuta 2023 SEUT-sopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen[14]. Kertomuksessa käsiteltiin Italian julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2022 sen julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen ja sen julkinen velka perussopimuksessa asetetun 60 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen, eikä se noudattanut velan supistamista koskevaa vertailuarvoa. Kertomuksessa todettiin, että alijäämäkriteeriä ja

12 SWD(2023) 634 final.
13 Eurostat, Euro Indicators, 47/2023, 21.4.2023.
14 COM(2023) 631 final, 24.5.2023.

velkakriteeriä ei ole noudatettu. Maaliskuun 8 päivänä 2023 antamansa tiedonannon[15] mukaisesti komissio ei ehdottanut uusien liiallisen alijäämän menettelyjen aloittamista keväällä 2023. Sen sijaan se totesi aikovansa ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämistä keväällä 2024 vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Italian olisi otettava tämä huomioon toteuttaessaan vuoden 2023 talousarviotaan ja laatiessaan alustavaa talousarviosuunnitelmaa vuodeksi 2024.

(14) Julkisen talouden rahoitusasemaan on vaikuttanut uusi tilastollinen käsittelytapa, jota sovelletaan eräisiin asuntojen perusparannukseen tarkoitettuihin verohyvityksiin. Kyseiset hyvitykset kirjataan nyt pääomansiirroiksi, ja ne ovat kertyneet enimmäkseen vuosina 2021–2022.[16] Lisäksi siihen ovat vaikuttaneet finanssipoliittiset toimenpiteet, joita on toteutettu energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi. Vuonna 2022 tällaisiin tuloja vähentäviin toimenpiteisiin kuuluivat muun muassa toimenpiteet sähkö- ja kaasualan yleisten järjestelmämaksujen valvomiseksi, kaasun alv-kannan alentaminen, polttoaineiden hintojen valmisteveron alentaminen sekä sosiaaliturvamaksujen alentaminen tietyn tulorajan alittavien työntekijöiden osalta. Menoja lisääviä toimenpiteitä puolestaan olivat sähkö- ja kaasuyrityksille myönnettävät tuet, pienituloisten kotitalouksien sähkö- ja kaasulaskujen perusteella maksettavan ”sosiaalisen bonuksen” laajentaminen, tarveharkintaiset avustukset työntekijöille, eläkeläisille ja työttömille sekä vanhuuseläkkeiden korottaminen 2 prosentilla lokakuussa 2022 ennen lakisääteistä inflaatioon liittyvää indeksikorotusta, joka on määrä tehdä vuonna 2023. Näiden toimenpiteiden kustannukset kompensoitiin osittain uusilla veroilla, joita kannettiin energiantuottajien ja -toimittajien satunnaisista voitoista, sekä tuloilla, jotka saatiin uusiutuvista lähteistä tuotetun sähkön hinnan kompensointimekanismista ja sellaisen korvausmekanismin käyttöönotosta sähköalalla, jolla on tarkoitus panna täytäntöön 6 päivänä lokakuuta 2022 annettu neuvoston asetus korkeisiin energianhintoihin liittyvistä hätätoimenpiteistä. Komissio arvioi, että näistä toimenpiteistä julkiselle taloudelle aiheutuneet nettokustannukset olivat 2,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Julkisen talouden rahoitusasemaan ovat vaikuttaneet myös Ukrainasta paenneiden tilapäisen suojelun kustannukset, joiden arvioidaan olleen 0,1 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2022. Samaan aikaan covid-19-pandemiaan liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden arvioidut kustannukset supistuivat 1,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2022, kun ne vuonna 2021 olivat 3,4 prosenttia, sillä suurin osa covid-19-kriisin johdosta toteutetuista toimenpiteistä lakkautettiin asteittain.

(15) Neuvosto suositti 18 päivänä kesäkuuta 2021[17], että Italia rahoittaa vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen avulla lisäinvestointeja, joilla tuetaan elpymistä, ja noudattaa samalla maltillista finanssipolitiikkaa. Lisäksi Italian olisi jatkettava kansallisesti rahoitettuja investointeja. Neuvosto suositti myös, että Italia rajoittaa kansallisesti rahoitettujen juoksevien menojen kasvua.

---

15 COM(2023) 141 final, 8.3.2023.

16 Uusi tilastollinen käsittelytapa merkitsi sitä, että alijäämää tarkistettiin ylöspäin 1,8 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2021. Verohyvitykset, joita uusi tilastollinen käsittelytapa koskee, ovat kasvattaneet alijäämää arviolta 2,6 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen vuonna 2022.

17 Neuvoston suositus, annettu 18 päivänä kesäkuuta 2021, jolla annetaan neuvoston lausunto Italian vuoden 2021 vakausohjelmasta (EUVL C 304, 29.7.2021, s. 53).

(16) Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys[18] oli vuonna 2022 kasvua tukeva eli –3,2 prosenttia suhteessa BKT:hen. Neuvoston suosituksen mukaisesti Italia jatkoi elpymisen tukemista elpymis- ja palautumistukivälineestä rahoitetuilla investoinneilla. Vuonna 2022 elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot olivat 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen (0,4 % suhteessa BKT:hen vuonna 2021). Kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla oli finanssipolitiikan viritykseen neutraali vaikutus[19]. Näin ollen Italia on neuvoston suosituksen mukaisesti jatkanut kansallisesti rahoitettavia investointeja. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka oli 2,4 prosenttiyksikköä. Tässä huomattavassa elvyttävässä vaikutuksessa olivat mukana energian hintojen nousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen finanssipoliittisten toimenpiteiden lisävaikutus (lisänettokustannukset julkiselle taloudelle 2,2 % suhteessa BKT:hen) sekä kustannukset, joita aiheutuu tilapäisen suojelun tarjoamisesta Ukrainasta paenneille (0,1 % suhteessa BKT:hen). Näin ollen Italia on pitänyt kansallisesti rahoitettavien juoksevien menojen kasvun riittävästi kurissa.

(17) Vakausohjelmaan sisältyvien julkisen talouden kehitysarvioiden perustana oleva makrotalouden skenaario on vuosina 2023 ja 2024 realistinen. Hallitus ennustaa reaalisen BKT:n kasvavan 1,0 prosenttia vuonna 2023 ja 1,5 prosenttia vuonna 2024. Komission kevään 2023 talousennusteessa reaalisen BKT:n kasvu on hieman suurempi eli 1,2 prosenttia vuonna 2023 ja hieman pienempi eli 1,1 prosenttia vuonna 2024. Tämä johtuu pääasiassa investointien vähäisemmästä vaikutuksesta, sillä hallitus ennustaa investointien kasvavan vuosittain 3,4 prosenttia, kun taas komission ennusteiden mukaan kasvu on 1,8 prosenttia.

(18) Vuoden 2023 vakausohjelman mukaan julkisen talouden alijäämä supistuu 4,5 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Alijäämän supistuminen vuonna 2023 johtuu pääasiassa siitä, että pääomansiirrot, jotka liittyvät asuntojen perusparannuksiin tehtäviä yksityisiä investointeja tukeviin verohyvityksiin, ovat vähentyneet, työntekijöiden palkkakustannukset ovat pienentyneet vuosien 2019–2021 julkisyhteisöjen sopimusten takautuvan uusimisen seurauksena, sillä huomattava osa uusimisen aiheuttamista kustannuksista kirjattiin vuonna 2022, tuotantotukia on vähennetty ja sähkö- ja kaasuyhtiöille myönnettyjä verohyvityksiä on pienennetty ja korkomenot ovat supistuneet etupäässä inflaatioon sidottujen valtion joukkovelkakirjalainojen aiempaa pienempien tuottojen takia. Julkisen talouden velan, joka vuoden 2022 lopussa oli 144,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, odotetaan vakausohjelmassa supistuvan 142,1 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2023 lopussa. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä on 4,5 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023. Tämä vastaa vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2023

[18] Finanssipolitiikan viritystä mitataan perusmenojen (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) muutoksena suhteessa keskipitkän aikavälin potentiaaliseen kasvuun. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan elpymis- ja palautumistukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla EU:n varoilla rahoitettavat menot. Lisätietoja on julkisen talouden tilastotaulukoiden laatikossa 1.

[19] Muilla kansallisesti rahoitettavilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan elvyttävä vaikutus, joka on 0,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä johtuu siitä, että rakennusten perusparannusten verohyvityksiin liittyvät menot ovat kasvaneet, mikä kirjataan pääomansiirroksi.

lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 140,4 prosenttia. Ero johtuu komission ennusteen mukaisesta nimellisen BKT:n nopeammasta kasvusta.

(19) Energian hinnannousun taloudellisten ja sosiaalisten vaikutusten lieventämiseksi toteutettujen toimenpiteiden odotetaan edelleen vaikuttavan julkisen talouden rahoitusasemaan vuonna 2023. Kyse on toimenpiteistä, joita on jatkettu vuodesta 2022 (erityisesti tuet sähkö- ja kaasuyhtiöille, toimenpiteet kaasualan yleisten järjestelmämaksujen valvomiseksi, kaasun alv-kannan alentaminen sekä sosiaaliturvamaksujen alentaminen tietyn tulorajan alittavien työntekijöiden osalta), ja uusista toimenpiteistä, kuten lämmitysbonus kaikille kotitalouksille loka–joulukuussa 2023. Näiden toimenpiteiden kustannukset kompensoidaan edelleen osittain veroilla, joita kannetaan energiantuottajien ja -toimittajien satunnaisista voitoista. Kun nämä tulot otetaan huomioon, tukitoimenpiteiden nettokustannukset julkiselle taloudelle vuonna 2023 ovat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen[20]. Useimmat vuoden 2023 toimenpiteet on kohdennettu energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille tai yrityksille, vaikka useimmilla energian tukitoimenpiteillä ei kaikilta osin säilytetä energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustavaa hintasignaalia. Näin ollen kohdennettujen tukitoimenpiteiden määrä, joka on otettava huomioon arvioitaessa vuoden 2023 suosituksen noudattamista, on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 (kun se vuonna 2022 oli 1,2 % suhteessa BKT:hen). Odotettavissa on, että vuoden 2023 julkisen talouden rahoitusasemaan vaikuttaa edullisesti myös covid-19-pandemiaan liittyvien väliaikaisten hätätoimenpiteiden päättäminen, jonka vaikutuksen odotetaan olevan 1,1 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(20) Neuvosto suositti 12 päivänä heinäkuuta 2022[21], että Italia varmistaa vuonna 2023 maltillisen finanssipolitiikan erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvun pienemmäksi kuin keskipitkän aikavälin potentiaalinen tuotannon kasvu[22], kun otetaan huomioon jatkuva väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Italian olisi samanaikaisesti oltava valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Italialle suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, ottaen huomioon REPowerEU-aloite, muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen ja muiden unionin varojen avulla.

(21) Vuonna 2023 finanssipolitiikan viritys on komission kevään 2023 talousennusteen mukaan kiristävä (+2,6 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio on korkea. Vuonna 2022 finanssipolitiikan viritys oli elvyttävä (–3,2 % suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman päätösperäisiä tulopuolen toimenpiteitä) ennakoidaan olevan finanssipolitiikan virityksen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka on 0,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Näin ollen kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kasvu on neuvoston

---

20 Luku kuvaa toteutettujen toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, mukaan lukien juoksevat tulot ja menot sekä – mahdolliset – pääomamenoja koskevat toimenpiteet.

21 Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Italian kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Italian vuoden 2022 vakausohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 96).

22 Komission kevään 2023 talousennusteen perusteella Italian keskipitkän aikavälin (keskimäärin kymmenen vuoden) potentiaalisen tuotannon nimelliskasvun arvioidaan olevan 6,4 prosenttia.

suosituksen mukainen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen ennakoitu kiristävä vaikutus johtuu lähinnä siitä, että energian hintojen noususta kärsivien kotitalouksien ja yritysten tukemiseksi toteutettavien toimenpiteiden (kohdennetut ja kohdentamattomat toimenpiteet) kustannukset ovat vähentyneet (1,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen). Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen (ilman uusia tulopuolen toimenpiteitä) kasvua vauhdittavat pääasiassa eläkemenojen kasvu, joka johtuu eläkkeiden indeksoinnista edellisen vuoden inflaatiovauhdin perusteella, ja äskettäin hyväksytyt leikkaukset pieni- ja keskituloisten työntekijöiden verokiilaan. Elpymis- ja palautumistukivälineen avustuksilla ja muilla EU:n varoilla rahoitettavien menojen ennakoidaan olevan 1,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja kansallisesti rahoitettavilla investoinneilla ennakoidaan olevan finanssipolitiikan viritykseen elvyttävä vaikutus, joka on 0,1 prosenttiyksikköä[23]. Näin ollen Italia aikoo rahoittaa lisäinvestointeja elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muilla EU:n varoilla, ja sen ennakoidaan jatkavan kansallisesti rahoitettuja investointeja. Se aikoo rahoittaa julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen. Esimerkkeinä voidaan mainita investoinnit rautatieverkkoon, uusiutuvaan energiaan, vetyyn, sähköverkkoihin, kestävään liikkuvuuteen ja maa- ja vesivarojen suojeluun sekä investoinnit, jotka liittyvät julkishallinnon pilvipalveluinfrastruktuuriin. Näitä investointeja rahoitetaan osittain elpymis- ja palautumistukivälineestä ja muista EU:n varoista. Italiaa toukokuussa 2023 koetelleiden tuhoisien tulvien yhteydessä annetun suoran hätätilanteen tuen kustannukset on tarkoitus ottaa huomioon myöhemmin arvioitaessa suosituksen noudattamista, ja ne katsotaan periaatteessa kertaluonteisiksi ja väliaikaisiksi toimenpiteiksi[24].

(22) Vakausohjelmassa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan 3,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Alijäämän supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa välituotekäyttöön sekä sähkö- ja kaasuyhtiöille myönnettäviin verohyvityksiin liittyvien menojen vähenemisestä. Vakausohjelmassa julkisen talouden velan suhteessa BKT:hen odotetaan vähenevän 141,4 prosenttiin vuoden 2024 loppuun mennessä. Komission kevään 2023 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 3,7 prosenttia vuoden 2024 lopussa. Tämä vastaa vakausohjelmassa ennakoitua alijäämää. Komission ennuste ei kuitenkaan sisällä suunniteltuja alijäämää kasvattavia toimenpiteitä, joiden vaikutus on 0,2 prosenttia suhteessa BKT:hen ja joiden yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa. Julkisen talouden velka suhteessa BKT:hen vuoden 2024 lopussa on komission kevään 2023 talousennusteessa pienempi, 140,3 prosenttia. Ero johtuu komission ennusteen mukaisesta nimellisen BKT:n nopeammasta kasvusta.

(23) Vakausohjelmassa ennakoidaan kaikkien energiatukitoimenpiteiden asteittaista lopettamista vuonna 2024. Myös komissio olettaa, että kaikista energiatukitoimenpiteistä luovutaan asteittain vuonna 2024. Tämä perustuu oletukseen, jonka mukaan energian hinnat eivät nouse uudelleen.

---

[23] Muilla kansallisesti rahoitettavilla pääomamenoilla ennakoidaan olevan kiristävä vaikutus, joka on 2,3 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen. Tämä selittyy sillä, että rakennusten peruskorjaukseen tarkoitettuihin verohyvityksiin liittyvien menojen odotetaan vähenevän.

[24] Ks. kertaluonteisen toimenpiteen määritelmä julkista taloutta koskevassa vuoden 2015 raportissa.

(24) Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1466/97 kehotetaan parantamaan rakenteellista rahoitusasemaa vuosittain keskipitkän aikavälin tavoitteen saavuttamiseksi käyttäen viitearvona 0,5:tä prosenttia suhteessa BKT:hen[25]. Kun otetaan huomioon julkisen talouden kestävyyteen liittyvät näkökohdat[26] ja tarve supistaa alijäämä alle viitearvon, joka on 3 prosenttia suhteessa BKT:hen, rakenteellista rahoitusasemaa olisi asianmukaista parantaa vähintään 0,7 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Jotta tällainen parannus voidaan varmistaa, kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kasvu ei saisi vuonna 2024 olla enempää kuin 1,3 prosenttia, kuten nyt suositellaan. Samaan aikaan olisi energiamarkkinoiden kehityksestä riippuen asteittain luovuttava jäljellä olevista energiatukitoimenpiteistä (komission tämänhetkisen arvion mukaan 1,0 % suhteessa BKT:hen vuonna 2023) alkaen vähiten kohdennetuista toimenpiteistä, ja saatavat säästöt olisi käytettävä julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Komission arvioiden mukaan tämä johtaisi nettomääräisten perusmenojen kasvuun, joka jäisi alle vuodeksi 2024 suositellun kasvun.

(25) Olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana, kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot kasvavat komission kevään 2023 talousennusteen mukaan 0,8 prosenttia vuonna 2024. Tämä jää alle suositellun kasvuvauhdin. Italiaa toukokuussa 2023 koetelleiden tuhoisien tulvien yhteydessä annetun suoran hätätilanteen tuen kustannukset on tarkoitus ottaa myöhemmin huomioon arvioitaessa suosituksen noudattamista, ja ne katsotaan periaatteessa kertaluonteisiksi ja väliaikaisiksi toimenpiteiksi.

(26) Vakausohjelman mukaan julkiset investoinnit kasvavat 3,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun ne vuonna 2023 ovat 3,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Investointien kasvu johtuu suuremmista kansallisesti rahoitetuista investoinneista ja investoinneista, joita EU rahoittaa muun muassa elpymis- ja palautumistukivälineen kautta. Vakausohjelmassa mainitaan uudistuksia ja investointeja, joiden odotetaan edistävän julkisen talouden kestävyyttä sekä kestävää ja osallistavaa kasvua. Näihin kuuluu julkisia hankintoja koskevan lain uudistus, joka on myös osa elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, sekä maaliskuussa 2023 annettuun valtuuslakiin sisältyvä verojärjestelmän uudistus.

(27) Vakausohjelmassa esitetään julkisen talouden keskipitkän aikavälin kehitysura vuoteen 2026 saakka. Vakausohjelmassa julkisen talouden alijäämän odotetaan supistuvan niin, että se on 3,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2025 ja 2,5 prosenttia vuoteen 2026 mennessä. Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan näin ollen olevan enintään 3 prosenttia suhteessa BKT:hen vuodesta 2025 alkaen. Vakausohjelman mukaan julkisen talouden velka vähenee siten, että se on vuoden 2024 lopussa 141,4 prosenttia ja vuoden 2026 loppuun mennessä 140,4 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(28) Työn verokiila on pysynyt Italiassa suurena kaikilla tulotasoilla verrattuna muihin EU:n jäsenvaltioihin huolimatta vuonna 2022 toteutetusta henkilökohtaisten

---

[25] Ks. neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artikla, jossa edellytetään myös yli 0,5 prosentin sopeutusta suhteessa BKT:hen niiden jäsenvaltioiden osalta, joiden julkinen velka on yli 60 prosenttia suhteessa BKT:hen tai joiden velanhoitokykyyn kohdistuu huomattavampia riskejä.

[26] Komissio arvioi, että Italian rakenteellista perusjäämää olisi kasvatettava vuosittain keskimäärin 0,85 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen, jotta velkaa voitaisiin vähentää uskottavalla tavalla tai jotta voitaisiin varmistaa, että julkinen velka pysyy maltillisella tasolla keskipitkällä aikavälillä. Arvio perustuu komission syksyn 2022 talousennusteeseen. Arvion lähtökohtana on ennakoitu julkisen talouden alijäämä ja velka vuonna 2024 olettaen, että energiatukitoimenpiteistä luovutaan vuonna 2024.

tuloverojen kevennyksestä. Lisäksi kiinteän veromallin ulottaminen koskemaan itsenäisiä ammatinharjoittajia herättää huolta verojärjestelmän tasapuolisuudesta ja tehokkuudesta. Myös ansioiden korotuksia koskevan uuden kiinteän veromallin käyttöönotto vuoden 2023 osalta monimutkaisti tilannetta. Hallitus hyväksyi maaliskuussa 2023 uuden valtuuslain verojärjestelmän yleistä uudistusta varten. Sen odotetaan korjaavan joitakin pitkäaikaisia heikkouksia muun muassa keventämällä työn verotusta sekä järkeistämällä ja yksinkertaistamalla verotukia ja yhteisöveroja. Tätä uudistusta toteutettaessa on ratkaisevan tärkeää säilyttää verojärjestelmän progressiivisuus, yksinkertaistaa järjestelmää, lisätä työnteon kannustimia, vahvistaa verosäännösten noudattamista ja varmistaa budjettineutraalius. Tältä osin on mahdollista lisätä tuloja muista, kasvun kannalta vähemmän haitallisista lähteistä, kuten kiinteistöistä, arvonlisäverosta ja rannikkoalueille sijoittuvan valtion omaisuuden käyttöluvista, jotta työhön kohdistuvaa verorasitusta voitaisiin keventää budjettineutraalilla tavalla. Myös ympäristöverojen suunnittelua on mahdollista parantaa, sillä suhteellisen suurista tuloista huolimatta ympäristöverotus ei edistä riittävästi siirtymistä puhtaampaan teknologiaan. Tämä johtuu osittain ympäristölle haitallisten tukien laajamittaisesta käytöstä. Lisäksi on tärkeää ratkaista pitkäaikainen haaste, joka ei sisälly valtuuslakiin, eli kiinteistöveron laskemisen perustana käytetyt suurelta osin vanhentuneet kiinteistöarvot.

(29) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Italian elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpano on käynnissä, mutta viivästysten riski kasvaa. Italia toimitti kolme maksupyyntöä, jotka vastasivat 151:tä suunnitelmaan sisältyvää välitavoitetta ja tavoitetta ja joiden perusteella maksettiin yhteensä 42 miljardia euroa (määrä koskee kahta ensimmäistä maksupyyntöä; kolmatta maksupyyntöä arvioidaan parhaillaan). Suunnitelman ripeä täytäntöönpano ja sen muutoksen pikainen käsittely ovat olennaisen tärkeitä, koska elpymis- ja palautumistukiväline on käytössä väliaikaisesti, vuoteen 2026 asti. On tärkeää, että Italia vahvistaa hallinnollisia valmiuksiaan erityisesti valtiotasoa alemmalla tasolla, jotta suunnitelmassa annetut sitoumukset voidaan täyttää. Lisäksi tehokas ja kaikilta osin toimiva hallintokehys on edelleen avainasemassa suunnitelman sujuvan ja oikea-aikaisen täytäntöönpanon kannalta. On edelleen ratkaisevan tärkeää tunnistaa mahdolliset viivästykset ja täytäntöönpano-ongelmat varhaisessa vaiheessa ja ryhtyä oikea-aikaisiin toimiin niiden ratkaisemiseksi. Italia ilmoitti asetuksen (EU) 2021/241 14 artiklan 6 kohdan mukaisesti 31 päivänä maaliskuuta 2023 aikomuksestaan pyytää elpymis- ja palautumistukivälineestä täydentävää lainatukea. Neuvottelut suunnitelmaan tehtävästä lisäyksestä ja REPowerEU-luvusta ovat käynnissä, vaikka Italia ei ole toimittanut virallista ehdotusta. Uuden REPowerEU-luvun nopea sisällyttäminen elpymis- ja palautumissuunnitelmaan antaa mahdollisuuden rahoittaa lisäuudistuksia ja -investointeja, jotka tukevat Italian strategisia tavoitteita energian ja vihreän siirtymän osalta. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen ja tosiasiallinen osallistuminen on edelleen tärkeää, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelman ja sitä laajemman muun talous- ja työllisyyspolitiikan täytäntöönpano onnistuu ja jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen politiikan yleiseen linjaan.

(30) Komissio hyväksyi useimmat Italian koheesiopolitiikan ohjelma-asiakirjat vuonna 2022 ja joitakin asiakirjoja vuonna 2023. Koheesiopolitiikan ohjelmien nopea täytäntöönpano, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa, REPowerEU-

luku mukaan lukien, ja luo sen kanssa synergiaa, on keskeinen tekijä vihreän ja digitaalisen siirtymän aikaansaamisen, taloudellisen ja sosiaalisen häiriönsietokyvyn parantamisen sekä Italian alueiden tasapainoisen kehittymisen kannalta.

(31) Elpymis- ja palautumissuunnitelmassa käsiteltyjen taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi Italialla on ratkaistavanaan useita energiapolitiikkaan ja vihreään siirtymään liittyviä lisähaasteita, jotka koskevat erityisesti uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, kaasun siirtoa, energiatehokkuutta, vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottamista ja hankkimista sekä kestävää liikkuvuutta.

(32) Uusiutuvan energian tuotantokapasiteetti kasvoi kuluneen vuoden aikana hyvin hitaasti, ja fossiilisten polttoaineiden osuus energialähteiden yhdistelmästä on edelleen merkittävä. Italia on pyrkinyt nopeuttamaan uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa tekemällä joitakin muutoksia nykyiseen kehykseen, jolla säännellään uusiutuvien energialähteiden lupamenettelyjä. Lisätoimia tarvitaan, jotta voidaan varmistaa hallintokehyksen ja sääntelykehyksen välinen johdonmukaisuus sekä kansallisella että alueellisella tasolla ja niiden merkityksellisyys uusimman energiateknologian kannalta. Esimerkiksi kaikki asiaan liittyvät normit voitaisiin konsolidoida yhdeksi ainoaksi säädöstekstiksi (*Testo unico*). Samalla on päivitettävä suuntaviivoja, joiden mukaisesti valtiotasoa alempien hallintotasojen viranomaiset arvioivat hankkeita. Tarvitaan myös lisäinvestointeja kansallisen verkon parantamiseksi ja yhteenliitäntöjen luomiseksi Manner-Italian, Sisilian ja Sardinian välille, jotta voidaan saavuttaa odotettu suurempi tuotantokapasiteetti ja hyödyntää siihen liittyvää uusiutuvan energian tuotannon kasvua.

(33) Kaasuverkossa on edelleen pullonkauloja. Italia käy keskusteluja Pohjois-Afrikan kumppaneiden kanssa investoinneista, joiden tarkoituksena on lisätä olemassa olevien putkien ja kaasuyhdysjohtojen tuontikapasiteettia. Tämä auttaisi monipuolistamaan tuontia ja siten vahvistamaan toimitusvarmuutta. Lisäinvestointeja kuitenkin tarvitaan, jotta voidaan poistaa pullonkaulat Italian nykyisestä verkosta, jossa ei ole riittävästi kapasiteettia maahan saapuvan kaasun siirtämiseen maan eteläosista pohjoisosiin. Investoinnit fossiilisten polttoaineiden infrastruktuuriin on rajoitettava ehdottoman välttämättömään, ja ne on suunniteltava siten, että niissä otetaan huomioon tulevaisuuden vaatimukset. Näin vältetään lukkiutuminen teknologioihin, jotka eivät ole ilmastotavoitteiden mukaisia tai jotka kasvattavat energiasiirtymän kustannuksia.

(34) Maakaasun kulutus on vähentynyt Italiassa 19 prosenttia elokuun 2022 ja maaliskuun 2023 välisenä aikana, kun sitä verrataan keskimääräiseen kaasunkulutukseen samalla ajanjaksolla viiden viime vuoden aikana. Tämä ylittää 15 prosentin vähennystavoitteen. Italia voi jatkaa kaasun kysynnän tilapäiseen vähentämiseen tähtääviä toimia 31 päivään maaliskuuta 2024 saakka[27]. Rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen tähtäävät toimenpiteet on kohdennettava. Italian rakennuskannan energiatehokkuuspotentiaali on huomattava, erityisesti kun otetaan huomioon vanhojen ja energiaintensiivisten rakennusten suuri osuus. Elpymis- ja palautumissuunnitelman nykyisiä toimenpiteitä voitaisiin täydentää kohdennettujen kannustinjärjestelmien kaltaisilla toimenpiteillä, joilla lisätään energiatehokkuudeltaan heikoimpien rakennusten, myös liikerakennusten ja julkisten vuokra-asuntojen, energiatehokkuutta varmistaen samalla, että saavutetaan haavoittuvassa asemassa olevat kotitaloudet, ja välttäen regressiivisiä vaikutuksia. Nämä toimenpiteet hyödyttäisivät erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä ja mikroyrityksiä, joilla ei

[27] Neuvoston asetus (EU) 2022/1369 ja neuvoston asetus (EU) 2023/706.

useinkaan ole teknisiä ja taloudellisia valmiuksia parantaa energiatehokkuuttaan. Samat toimenpiteet auttaisivat myös vähentämään energiaköyhyyttä. Lisäksi energiaköyhyyttä voitaisiin vähentää muilla toimenpiteillä, kuten keskitetyillä palvelupisteillä, jotka tarjoavat yksilöllisiä energiansäästöpalveluja. Energiatehokkuutta voitaisiin parantaa myös lisäämällä markkinavalvontaa ekosuunnittelun ja energiamerkintöjen osalta.

(35) Infrastruktuuripuutteet ja ympäristön kannalta haitalliset tuet, muun muassa maantieliikenteen alalla, ovat edelleen merkittäviä ja estävät siirtymistä kestävämpiin liikenneratkaisuihin. Esimerkiksi keskimääräinen latauspisteiden määrä on edelleen alle EU:n keskiarvon. Ympäristön kannalta haitallisia tukia ovat muun muassa yksityiskäytössä olevien työsuhdeautojen kiinteä verotus ja rahtiliikenteessä käytettävän dieselöljyn valmisteveron palauttaminen. On keskeisen tärkeää jatkaa toimia latausasemien käyttöön ottamiseksi ja ympäristön kannalta haitallisten tukien poistamiseksi, jotta voidaan vakiinnuttaa päästöttömien ajoneuvojen markkinat.

(36) Pullonkauloja nettonollatalouteen siirtymisessä aiheuttavat vihreän siirtymän kannalta keskeisten alojen ja ammattien työvoimapula ja osaamisvaje, muun muassa valmistusteollisuudessa sekä nettonollateknologioiden käyttöönotossa ja ylläpidossa. Avainasemassa osaamisvajeen vähentämisessä ja työmarkkinoille pääsyn ja työvoiman uudelleenkohdentamisen edistämisessä ovat korkealaatuiset koulutusjärjestelmät, jotka vastaavat työmarkkinoiden muuttuviin tarpeisiin, sekä kohdennetut täydennys- ja uudelleenkoulutustoimenpiteet. Hyödynnettävissä olevan työvoiman saamiseksi käyttöön näiden toimenpiteiden on oltava erityisesti sellaisten henkilöiden, alojen ja alueiden ulottuvilla, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa eniten. Italiassa on pulaa sekä korkean että matalan osaamistason työntekijöistä, jotka ovat keskeisiä vihreän siirtymän kannalta. Samaan aikaan koulutustuki ei useinkaan saavuta niitä työntekijöitä, joihin vihreä siirtymä vaikuttaa kaikkein todennäköisimmin. Vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen puute julkisella sektorilla ja erityisesti paikallistasolla jarruttaa myös vihreitä investointeja. Italiassa on suuria alueellisia eroja, jotka uhkaavat pahentua, jos paikalliset työmarkkinat eivät kykene hyödyntämään vihreän siirtymän tarjoamia mahdollisuuksia. Lisäksi vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen, kuten maaperän kestävään hoitoon liittyvän osaamisen, edistäminen on keskeisessä asemassa ilmastonmuutoksen vaikutusten, erityisesti pahenevien tulvien ja jatkuvan kuivuuden, torjunnassa.

(37) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 vakausohjelman komission tekemän arvioinnin perusteella, ja sen lausunto[28] ilmenee jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1.

(38) Koska euroalueen jäsenvaltioiden taloudet ovat tiiviisti yhteydessä toisiinsa ja koska ne myötävaikuttavat yhdessä talous- ja rahaliiton toimintaan, neuvosto on suosittanut, että euroalueen jäsenvaltiot ryhtyvät – myös elpymis- ja palautumissuunnitelmiensa kautta – toimiin, joiden avulla ne i) säilyttävät velkakestävyyden ja pidättäytyvät laaja-alaisesta kokonaiskysynnän tukemisesta vuonna 2023, kohdentavat korkeiden energian hintojen vaikutuksen lieventämiseksi toteutettavat finanssipoliittiset toimenpiteet paremmin ja selvittävät asianmukaisia tapoja lopettaa tuki energian hintapaineiden vähentyessä, ii) pitävät julkisten investointien määrän suurena ja edistävät yksityisiä investointeja, joilla tuetaan vihreää ja digitaalista siirtymää, iii) tukevat palkkakehitystä, joka lieventää ostovoiman heikkenemistä, rajoittaen samalla kerrannaisvaikutuksia inflaatioon, parantavat edelleen aktiivista työvoimapolitiikkaa ja

[28] Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 5 artiklan 2 kohdan ja 9 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

korjaavat osaamisvajeita, iv) parantavat liiketoimintaympäristöä ja varmistavat, että yrityksille annettava energiatuki on kustannustehokasta, väliaikaista ja suunnattu elinkelpoisille yrityksille ja että sillä ylläpidetään kannustimia vihreään siirtymään, ja v) säilyttävät makrotalouden vakauden ja seuraavat riskejä samalla kun jatketaan työtä pankkiunionin viimeistelemiseksi. Italian osalta suosituksilla 1, 2 ja 3 myötävaikutetaan ensimmäisen, toisen, kolmannen ja neljännen euroalueelle annetun suosituksen täytäntöönpanoon.

(39) Neuvosto on tutkinut vuoden 2023 kansallisen uudistusohjelman ja vuoden 2023 vakausohjelman komission suorittaman perusteellisen tarkastelun sekä tämän arvioinnin perusteella. Asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut neuvoston suositukset ilmenevät jäljempänä esitettävästä suosituksesta 1. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan haavoittuvuuksia, jotka liittyvät suureen julkiseen velkaan ja tuottavuuden vähäiseen kasvuun. Suositus 2 edistää suosituksen 1 noudattamista. Suosituksessa 1 tarkoitetuilla toimenpiteillä myötävaikutetaan sekä epätasapainojen korjaamiseen että euroalueelle annettujen suositusten täytäntöönpanoon johdanto-osan 38 kappaleen mukaisesti,

SUOSITTAA, että Italia toteuttaa vuosina 2023 ja 2024 toimia, joilla se

1. purkaa voimassa olevat energiatukitoimenpiteet vuoden 2023 loppuun mennessä ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen; jos energian hintojen uusi kallistuminen edellyttää tukitoimenpiteitä, varmistaa, että toimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät;

   varmistaa finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen nimelliskasvun vuonna 2024 enintään 1,3 prosenttiin;

   jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa elpymis- ja palautumistukivälineen avustusten ja muiden EU:n varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi;

   noudattaa vuoden 2024 jälkeen edelleen asteittaiseen ja kestävään vakauttamiseen tähtäävää julkisen talouden keskipitkän aikavälin strategiaa yhdistettynä investointeihin ja uudistuksiin, joilla edistetään parempaa tuottavuutta ja voimakkaampaa kestävää kasvua, jotta saavutetaan maltillinen julkisen talouden keskipitkän aikavälin rahoitusasema;

   alentaa edelleen työn verotusta ja tehostaa verojärjestelmää hyväksymällä ja panemalla asianmukaisesti täytäntöön verouudistusta koskevan valtuuslain, säilyttäen samalla verojärjestelmän progressiivisuuden ja lisäten järjestelmän oikeudenmukaisuutta erityisesti virtaviivaistamalla ja vähentämällä verotukia, mukaan lukien arvonlisäveroon liittyvät ja ympäristön kannalta haitalliset tuet, sekä vähentämällä verosäännöstön monimutkaisuutta; muuttaa kiinteistörekisteriarvot vastaamaan nykyisiä markkina-arvoja;

2. varmistaa tehokkaan hallinnon ja vahvistaa hallinnollisia valmiuksia erityisesti valtiotasoa alemmalla tasolla, jotta elpymis- ja palautumissuunnitelma voidaan panna täytäntöön nopeasti ja luotettavasti; viimeistelee nopeasti REPowerEU-luvun, jotta sen täytäntöönpano voidaan aloittaa pian; jatkaa koheesiopolitiikan ohjelmien nopeaa täytäntöönpanoa, joka täydentää elpymis- ja palautumissuunnitelmaa ja luo sen kanssa synergiaa;

3. vähentää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista; yksinkertaistaa lupamenettelyjä, jotta uusiutuvan energian lisäkapasiteetin tuotantoa voidaan nopeuttaa, ja kehittää sähköverkkoyhteyksiä lisäkapasiteetin hyödyntämiseksi; lisää sisäistä kaasunsiirtokapasiteettia energian tuonnin monipuolistamiseksi ja toimitusvarmuuden parantamiseksi; parantaa asuin- ja liikekiinteistöjen energiatehokkuutta muun muassa paremmin kohdennetuilla kannustinjärjestelmillä, jotka kohdistuvat erityisesti kaikkein haavoittuvimpiin kotitalouksiin ja energiatehokkuudeltaan heikoimpiin rakennuksiin; edistää kestävää liikkuvuutta muun muassa poistamalla ympäristölle haitalliset tuet ja nopeuttamalla latausasemien käyttöönottoa; lisää panostusta politiikkatoimiin, joiden tarkoituksena on vihreän siirtymän edellyttämän osaamisen tuottaminen ja hankkiminen.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja